

En samtidig Beretning om Vor Frue Kirkes Brand 1728.

Ved **Bjørn Kornerup.**

Jævnlig er det i den historiske Litteratur blevet beklaget, at der er levnet saa faa Skildringer af Øjensvidner til den store Ildebrand i København 1728, blandt hvilke foruden *C. F. Reisers* Ildebrands-Historie Beretninger af *Ludvig Holberg*, *P. Horrebow* og *Jón Olafsen* særlig fortjener at nævnes. Det er derfor med god Grund, at man allerede forlængst har søgt at bøde paa dette Savn ved at fremdrage andre samtidige Optegnelser og Notitser, som hist og her kan findes skjult f. Eks. i Form af Tilførsler til kirkelige Embedsbøger (jvfr. Historiske Meddelelser om København III, 542 f.; V, 477 f.). Som et Bidrag af samme Art fremtræder de nedenfor gengivne Notitser fra Vor Frue Kirkes Kirkebøger. De er nedskrevne af Kirkens daværende Klokker *Christen Hansen Paludan*¹⁾ antagelig ikke meget lang Tid, efter at den store Ulykke var gaaet hen over Byen.

a.

1728 20. [Octobris] Onsdags Aften indfaldt den ulyksalige store Ildebrand, der i en Tiid af 48 Tiimer fortærede over den halve og beste Deel af Byen med saa mange herlige Kirker og tillige ej alleene min og mange Familiers gandske Formue i Kirkerne, men endog mange afdødes Legomer der i deres Grave. De store Klokker i Vor Frue-Taarn smeltede den skræcheligg Heede, saa at Malmen fløed ned ad Muurene, og paa Kirkegaarden meestendeel saavel aldt Staketverket og de skønne

¹⁾ I Følge »Vor Frue Kirkes Begravelsesprotokol for Kirken og Kirkegaarden« blev C. H. Paludan, forhen Klokker ved Vor Frue Kirke, begravet 15. Sept. 1735 paa Kirkegaarden ved Kirken. Hans Alder angives til 47 Aar.

Linde bleve opbrændt, og som de fleeste Liigsteene paa alle Siderne sprængte i Stykker, saa intet uden Bag Choret med Hvelfninger, Vindver, Epitaphier, Grafstæder, Liig Børene og aldt, hvad andet der fandtes, blef til alles Forundring saa uskad conserveret, at end icke 4 grønne Raskes Gardiner, som der hengde, engang vare svedne. — Den allerældste Liig Bog in folio fra Ao. 1649 til — 55 saavel som de 2 sidste fra 1704 hidindtil ere tilligemed alle de andre Kirke-Bøger conserverede, men de 2 mellemste Liigbøger in 4to fra 1656 bleve i den ælendige Confusion borte, enten de ere slupne ud af det Lagen, hvorj de alle vare indbundne iblant det øfrige, som den grumme Lue i og med Kirken opslugede, eller de siden i den Flugt og Tummel paa Gaderne ere tabte, veed jeg icke, Gud veed det! Det veed jeg og Gud med mig, at den Gran af Efftertanke, jeg da kunde have i Behold, hefftede ved de Kirke-Bøger; og trøster mig, siden nogle af dem skulle forkomme, det dog maatte blive diße som i mine Tanker de misteligste, helst siden jeg lenge forhen /:til Lycke i denne Ulycke:/ af dem havde for nogle Sneese Aar extraheret alle Kirke-Liigene ved deres Begravelses Tiid, Nafne og Alder og indført i min liden Begravelse-Bog, som jeg uafvidendes bar i min Taske. Gid jeg saa sandt havde og kunde faaet reddet uden Tab, hvad af Kirkens mit Huus var betroet, som alt mit eget Tab ej nær saa haardt skulle krænket mig, da dog den Jammer og Forliis baade af Helbred og Formue har allerede lagt mange i deres Grave, og flere effterlevende vil mindes indtil deres Grave. Og Gud skee Lov, vi icke har hiemme her, men have vore Grave og vor Himmel omsider i Vendte! Vi give os udi din Haand, o Gud, vor kiære Fader! Hos dig er vort Fæderne-land, du vilt os til dig drage! I denne Hytte slem og leed er ikkun Piine og Ælendighed, hos dig vi Glæden vendte! [*I Marginen*]: Vid: Esai. 64. V. 8. ad finem.

(Vor Frue Kirkes Begravelsesprotokol for Begravede i Kirken og paa Kirkegaarden 1727—76, Fol. 14 b—15).

b.

1728 d. 20. Octobris Onsdag. Samme Dags ulykkelige Aften Kloch: ved 7 slet antændtes ved Vesterport den grumme og fortærende Ildebrand, der i en forunderlig Hast tog saa forskrækelig overhaand, at alle ved Midnatstide glemte baade sig selv og alle Anstalter imod Ulycken og maatte lade Ilden og Guds fortærende Vrede i Ilden ubehindret sin Fart. I slig en

ubeskriverlig jammerfuld Confusion, da mand i Frygt og Fare for de i den gloende Lufft over alt svævende og overfaldende græbelige Ildslunker neppelig torde vove sig self eller andet uden en Dør, fik jeg dog omsider ved Guds og got Folks Hielp mine Meubler og Boeskab /:h[v]orj ald min Fattigdom bestood:/ overflytt i Kirken i Rochi Capell, der jeg og i en sicher Fortrolighed til Guds Beskiermelse over sit eget Huus lod det alt som i sicherste Bevaring under egen Tilsyn forblive til om Torsdags Morgenen d: 21 Kl: ved 9 slet, da Taarnet ungefehr midt paa Spiret blev anstuchen, men faldt ned i sin Aske lidt over halfgaaen 10, da jeg i saa hierteklemmende og forvirret en Angist først tænkte paa Frelse, men maatte i Mangel af ald menniskelig Hielp uden at kunde faae udtømmet noget af saamange Skabe og Kister fulde af Guds Velsignelßer opofre alting i og med den kiære Kirke til den graadige Lue undtagen det, jeg næst min kummerfulde Hustrue og vore mange smaa meest beßørgede, Kirkens Bøgger og dens Sølf-Døbefad paa 200 Lod, dets Værdie jeg af ald min Eyendom knap fih reddet, med hvilket dog Ildens Magt forjog os Huus fra Huus, Gade fra Gade, indtil den om Fredags Afftenen udjog os paa Vester-Broe for der med vore stachels vansmægtede Børn at nyde nogen, saavidt rolig, skiønt ringe, Vederqvægelse; der vi forblev, til vi om Tiibdagen d: 26 igien slap ind og med Nøød fih Huuslye i Byen. Med hvad Møye og Jammer vi have slidt os diße Dage igiennem, veed best den Gud, der skuer Møye og Jammer! Hand glæde os engang effter de Dage, hand har plaget os, effter dette Aar, i hvilket vi have seet Ulykkel Næste Onsdags Formiddag d: 27, som Døbe Chorets Hvelfning faldt ned om Efftermiddagen, fik jeg udreddet den skiønne støbte Meßing-Fundt gandske uskad, som først i Novembri blev nedbragt i Nicolaj-Kirke bag Choret til Børnedaab for Vor Frue-Meenighed; som og Kirkens Døbe-Bøgger fra den ældste af indtil denne Dag alle, Gud skee Lof! ere i Behold. I den confuse Tids Ælendighed, da ingen af Vor Frue enten Præster eller Kirkebetientere kunde af vedkommende opspørges eller findes, døbte af Vor Frue-Sogns Børn, saavidt jeg siden har kundet effterforske, diße 3: [*Plads staar aaben til Navnene*], i Christianshafns Kirke dette: [*Navnet*], i Bremmerholms-Kirke diße toe: [*Navnene*].

(Vor Frue Kirkes Daabsprotokol 1722—47, Fol. 120).